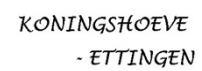

Naar een toekomstbestendig en dynamisch veenweidegebied voor boer, beheerder, burger, bestuurder, bank en biodiversiteit

 BOERENNATUUR

Lianne Woudstra

Roeland Bom

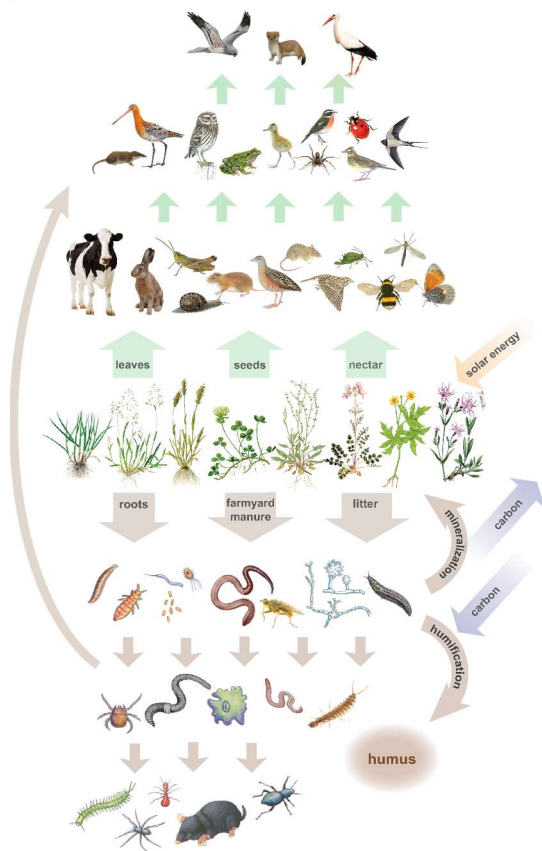
Matty P. Berg
 Vrije Universiteit
 A-LIFE / section Ecology & Evolution
 m.p.berg@vu.nl

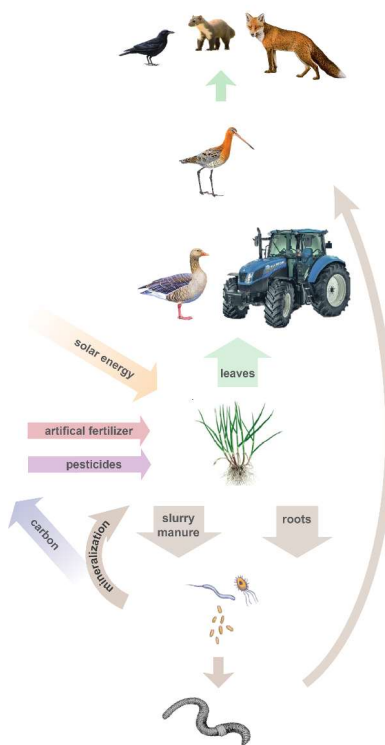
Verleden

Ecosysteem gedreven

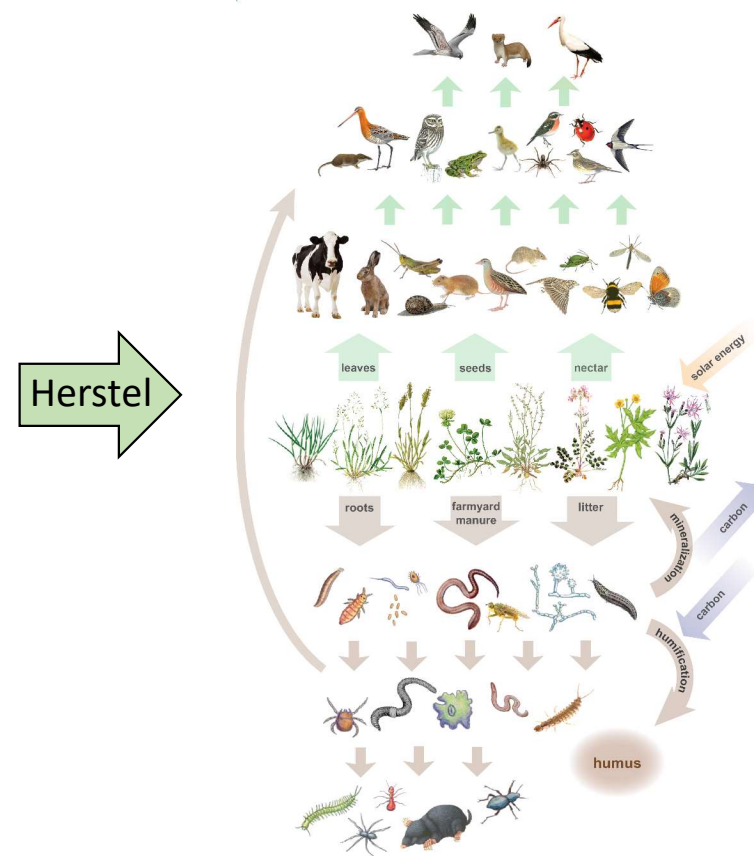
Heden

Input gedreven

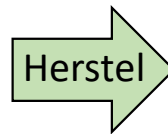
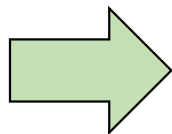

Toekomst?

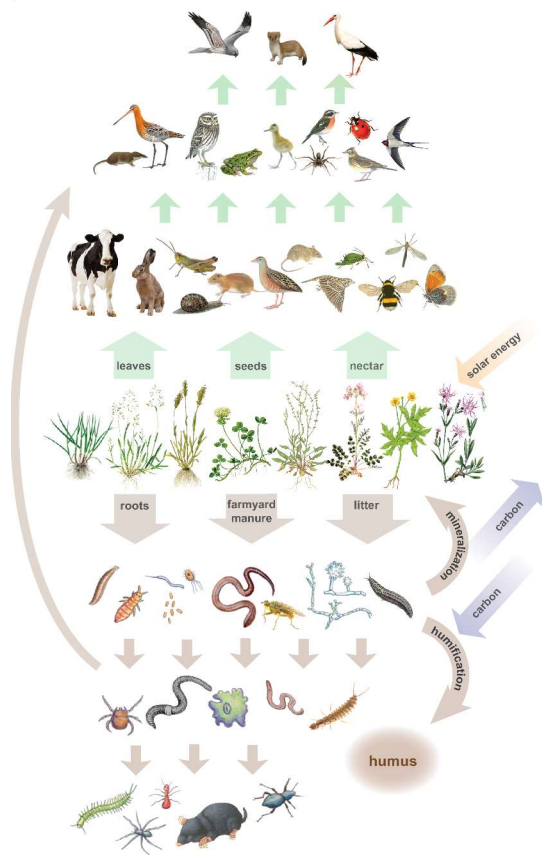
Natuur-inclusief gedreven

Herstel

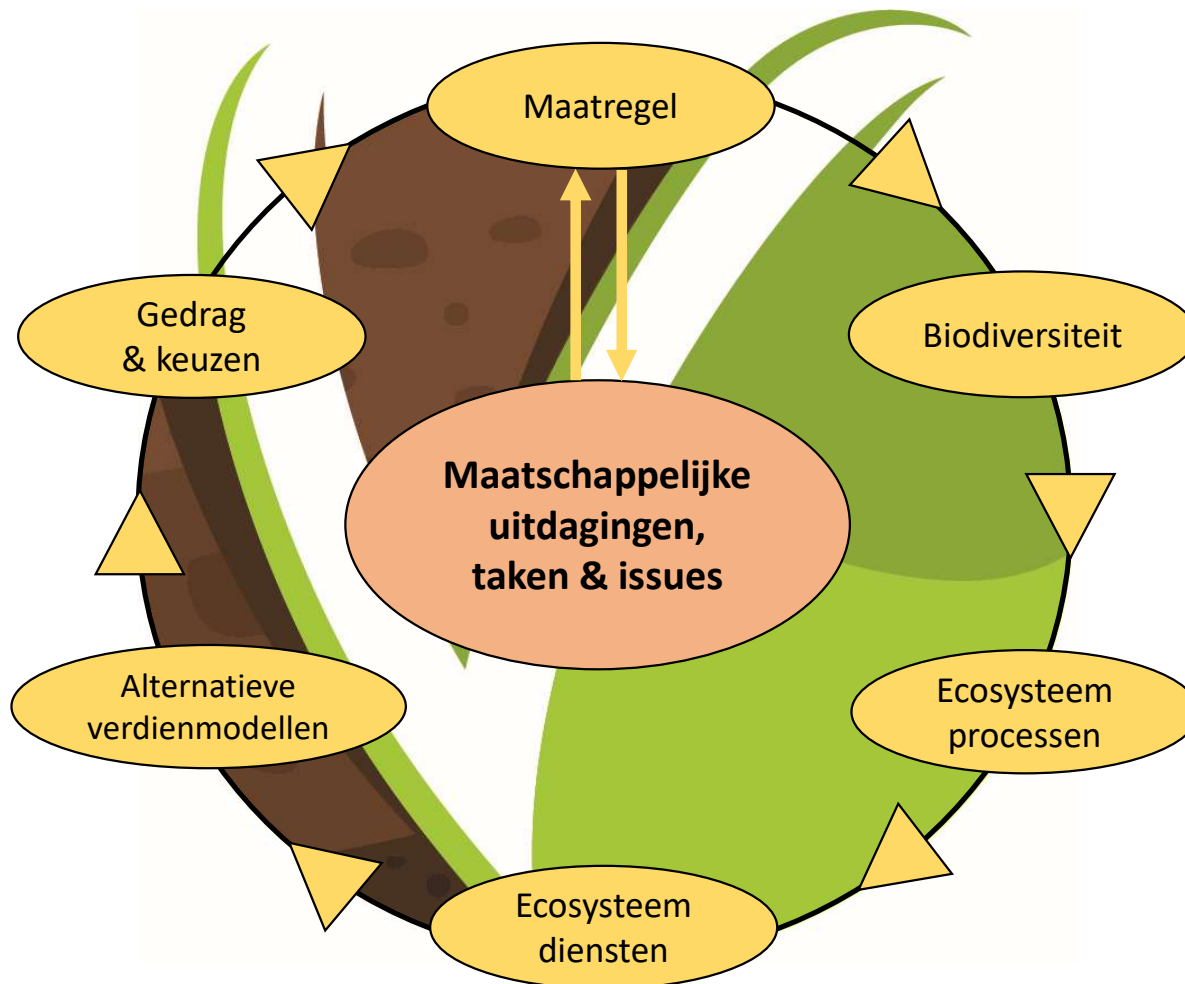
Natuur-inclusief

- Onderzoeken van effecten van **landschap-interventies** die veenweiden toekomstbestendig kunnen maken, met positieve effecten op biodiversiteit, ecosysteemprocesses en diensten.
- (Door)ontwikkelen van een integrale set van objectieve, simpele, betrouwbare **indicatoren** (KPIs) die gezamenlijk het niveau van herstel van biodiversiteit en ecosysteem vaststellen en monitoren.
- Inzicht in huidige **bedrijfsmodellen** van verschillende partners in de keten, en het testen van nieuwe socio-economische toekomstbestendige verdienmodellen die landschap-interventies faciliteren.

Maatschappelijke uitdagingen

- Ecosysteem herstel
- Biodiversiteit herstel
- Stop bodemdaling
- Reductie N input
- Klimaat adaptatie
- Reductie BG emissie
- Bestendig inkomen boer
- Versterken recreatie
- .....

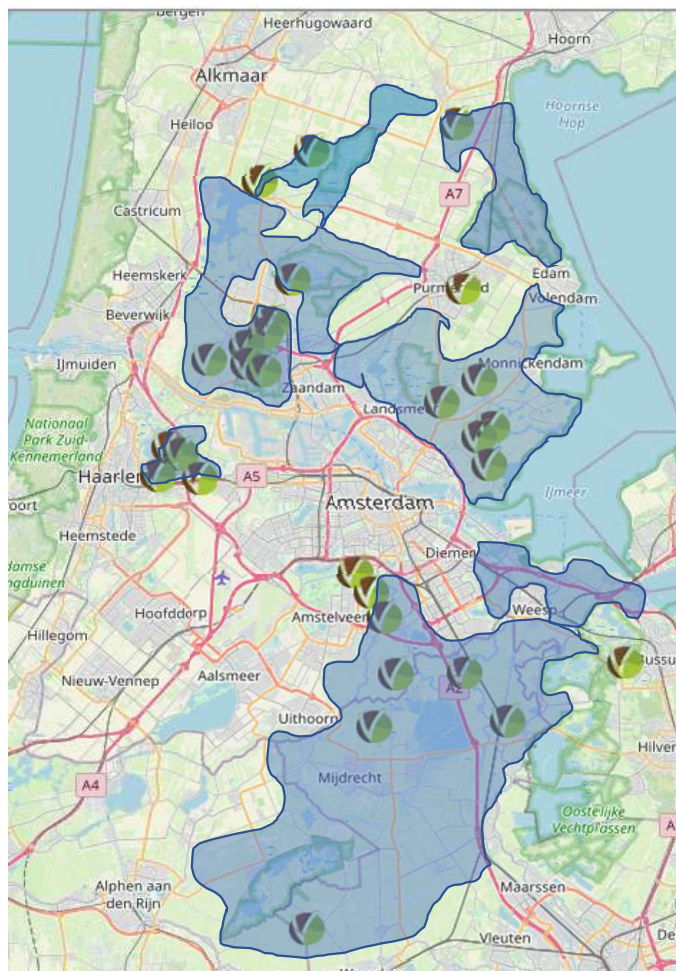

Integratie van
ecologische
economische &
sociale
kennis

Via
Living-Lab
benadering

Gradiënten van conventioneel
naar
regeneratief (natuur-inclusief) landgebruik

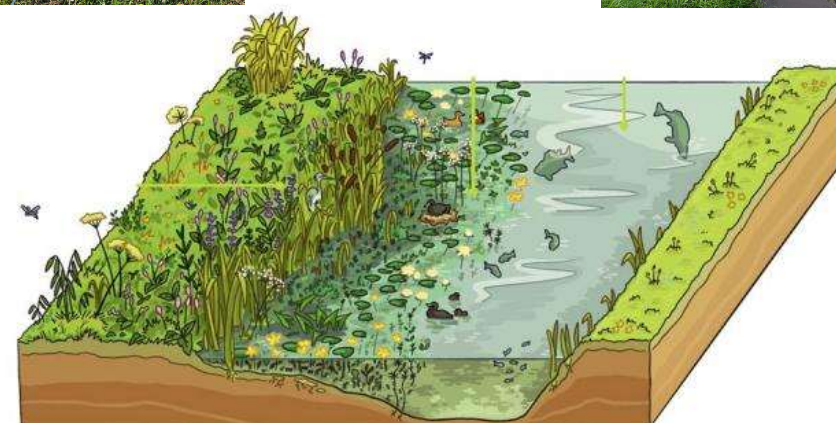
Kenmerken reguliere en natuur-vriendelijke oevers

Natuur-vriendelijke oever (NVO)

- Circa 5 meter breed
- Afgevlakt tot slootniveau, vochtig
- Geen bemesting
- Wanneer gemaaid, maaisel afvoeren

Reguliere oever

- Circa 1,5 (– 3) meter breed
- Geen bemesting
- Meestal opgenomen in bedrijfsvoering

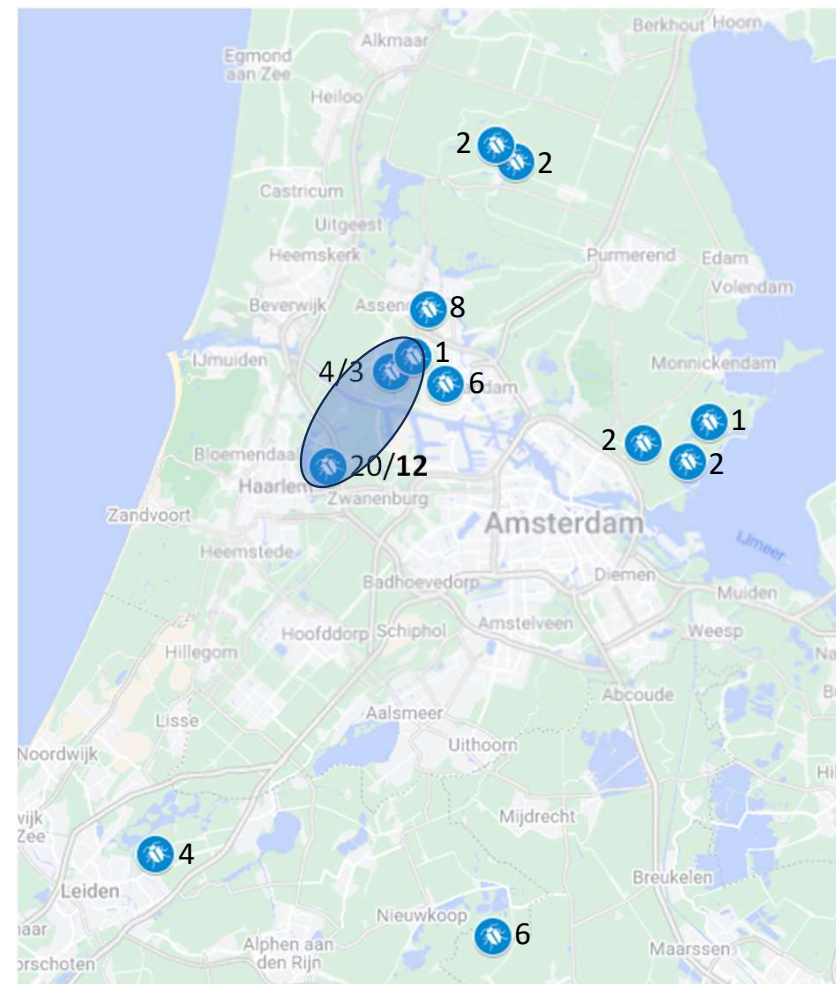
Natuur-vriendelijk

Regulier

Loopkevers

- In totaal 58 oevers in 2023/2024 bemonsterd
- Verspreid over de regio (totaal 360 potvallen)
- 2023 20 oevers Spaarnwoude, 12 herhaald in 2024
- 5 potvallen per oever, elke 10 m
- Zoutwater als fixatief / potvallen om de week leggen
- 2023: 8 weken voorjaar, 6 weken najaar open
- 2024: gehele jaar open
- Meten vegetatiesamenstelling en beheer
- Meten bodemeigenschappen (vocht, pH, etc.)

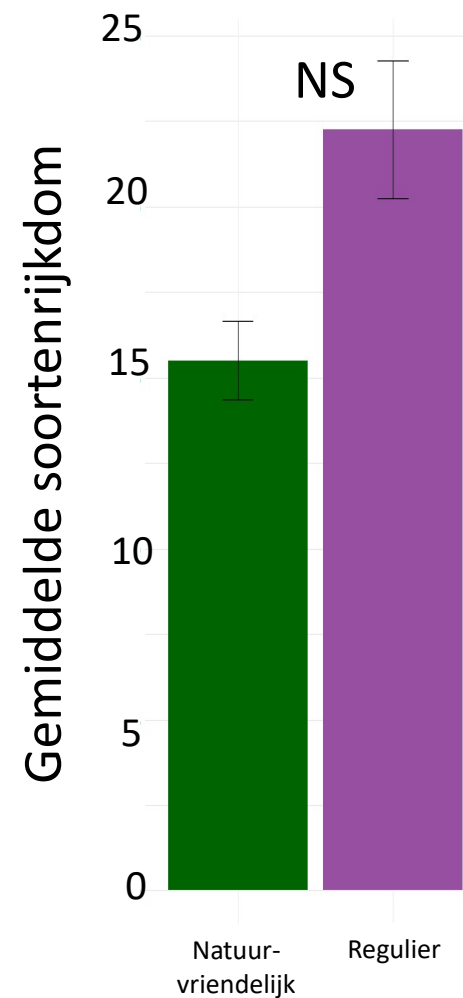
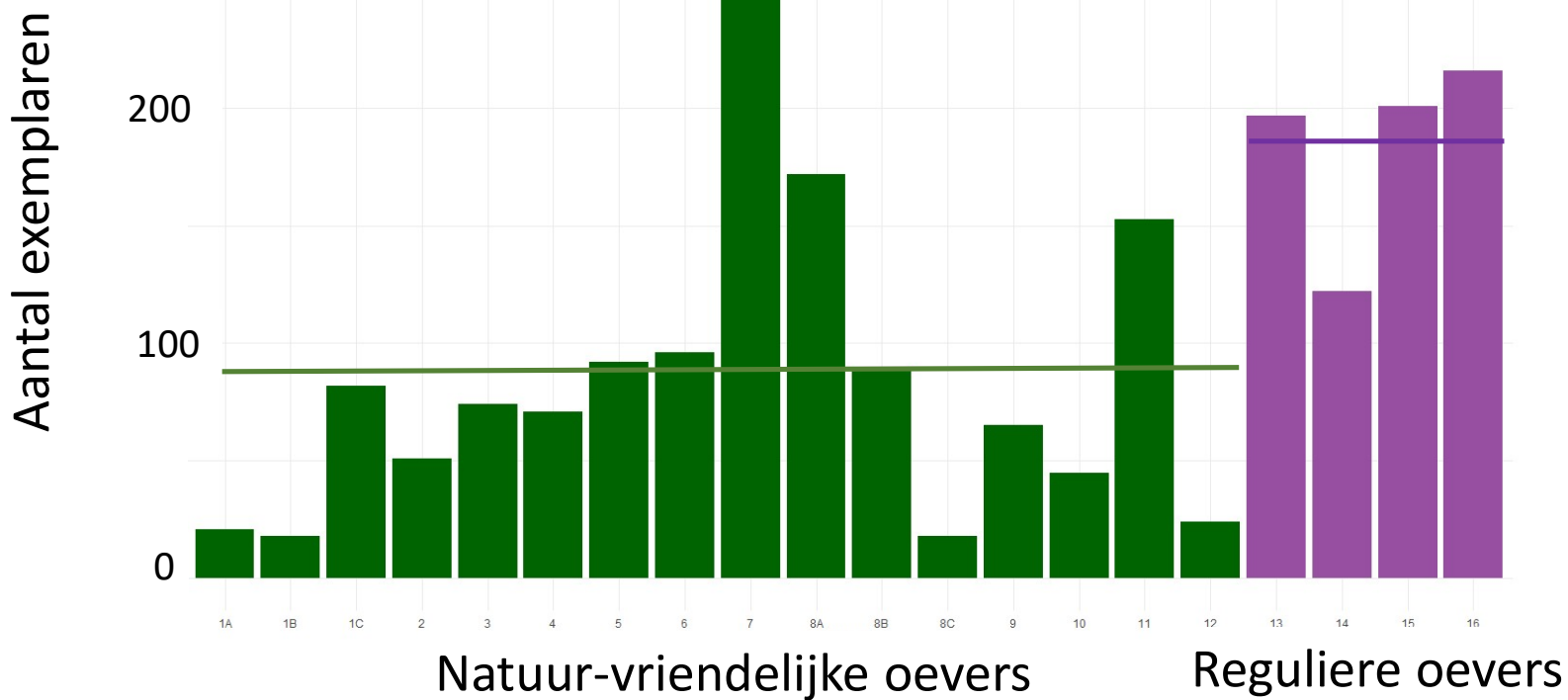

8696 exemplaren
75 soorten

Hoger aantal loopkevers in reguliere oevers

Gemiddeld aantal (per potvalserie)

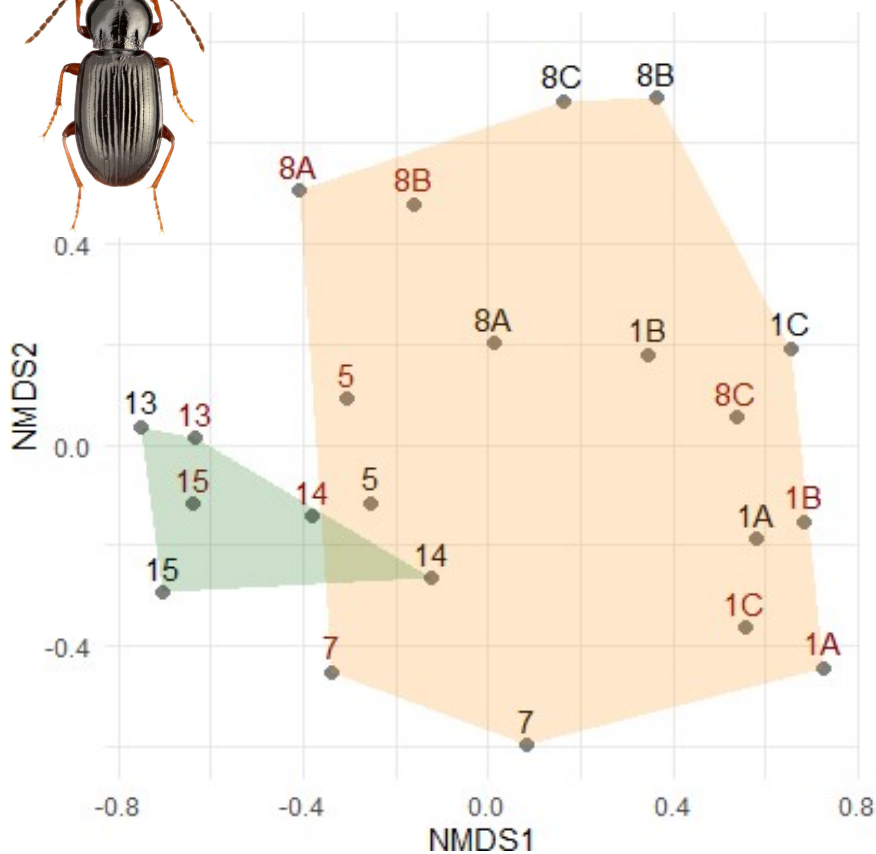

Pterostichus strenuus

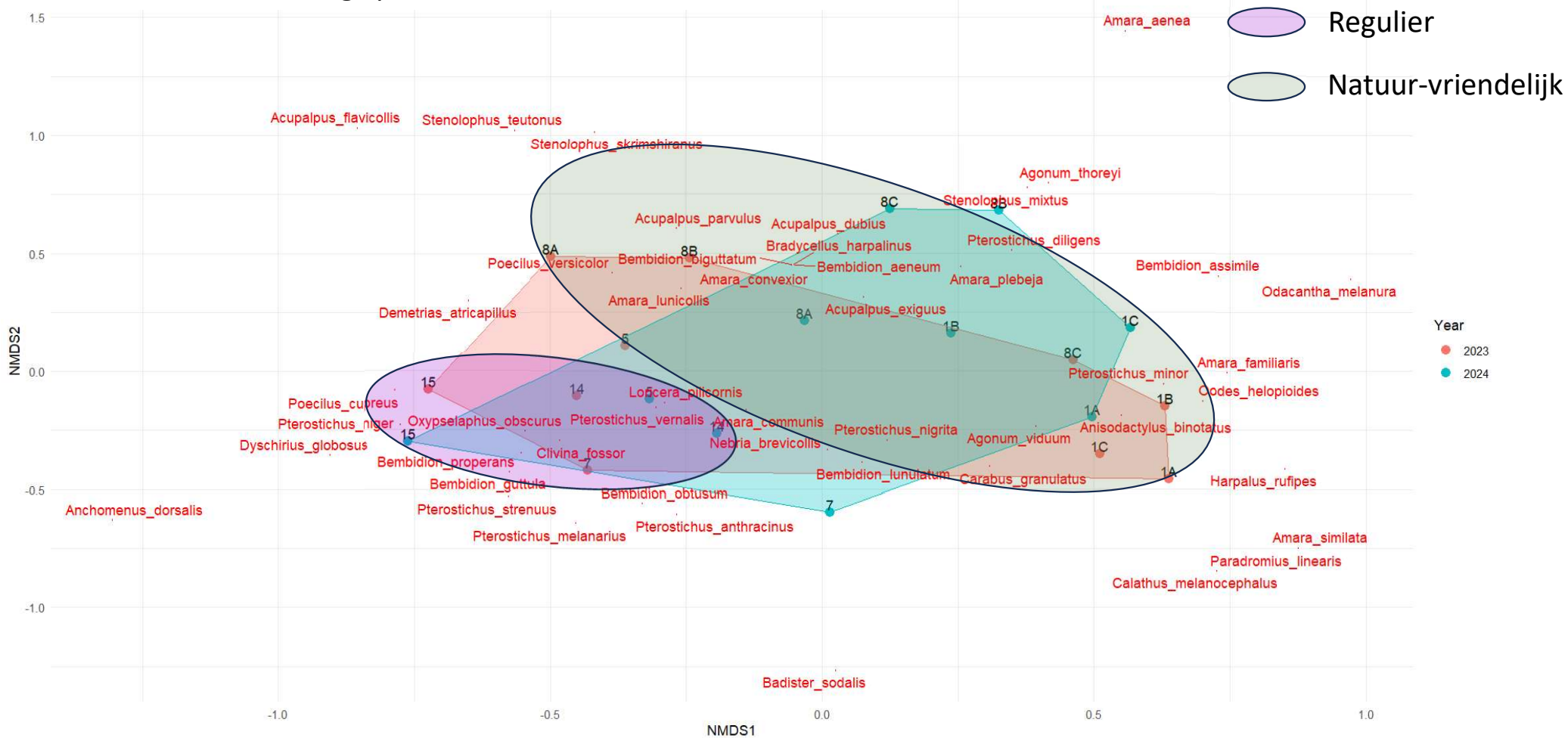
Loopkevers

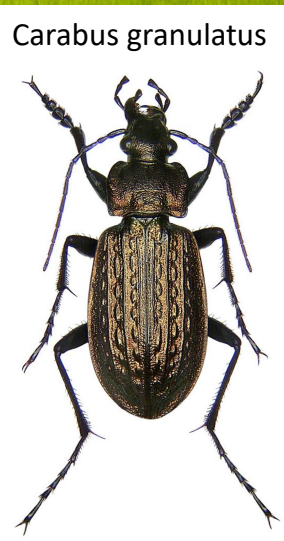

Pterostichus diligens

NMDS Soortensamenstelling Spaarnwoude voor oevers uit 2023 en 2024

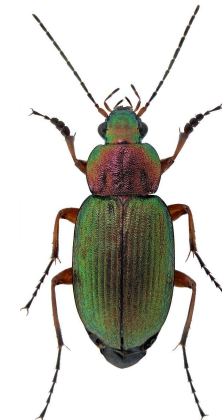

Agonum viduum

Chlaenius nigricornis

Oodes helopioides

Bembidion assimile

Acupalpus exiguus

Stenolophus mixtus

Bembidion articulatum

Loricera pilicornis

Elaphrus uliginosus

Elaphrus riparius

Elaphrus cupreus

Typische loopkevers overjarig riet (hoog)

Demetrias atricapilus   *Demetria imperialis*   *Paradromis longiceps*

Philorhizus sigma

Demetrias monostigma

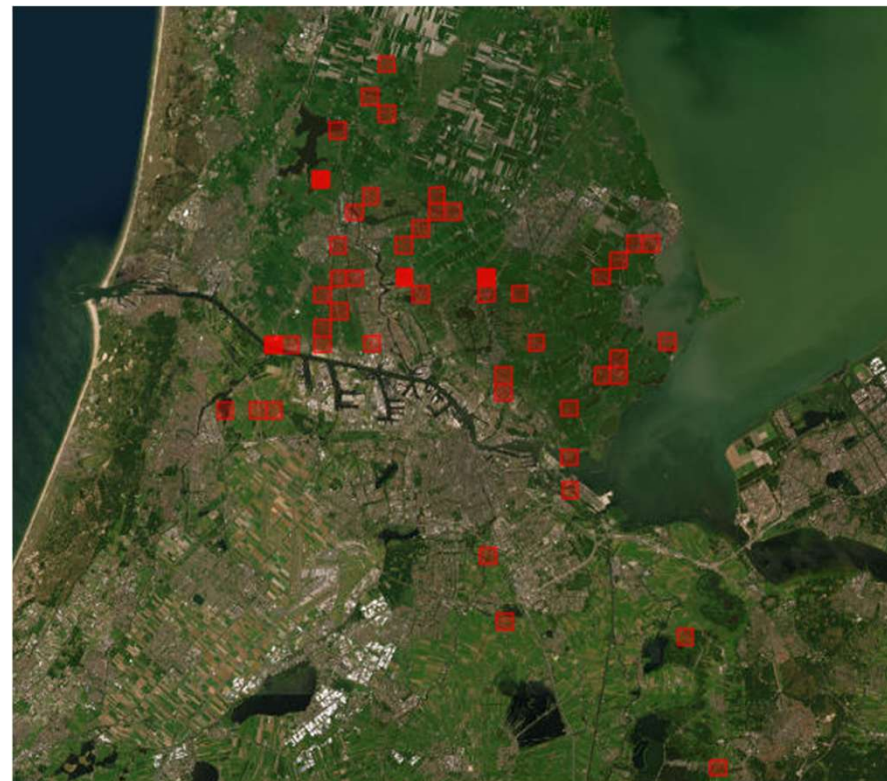
Paradromius linearis

Paradromius longiceps

Tot 1 maart 2023

Tot 1 november 2024

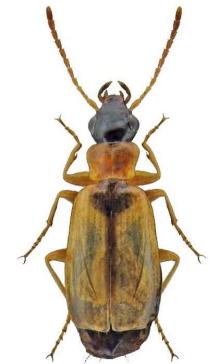
Typische loopkevers overjarig riet (laag)

Demetrias atricapilus

Philorhizus melanocephalus

Agonum thoreyi

Odacantha melanura

Typische soorten overjarig riet

Paedrus cf riparius
(Staphylinidae)

Cyphon cf laevipennis
(Scirtidae)

Psammoecus bipunctatus
(Silvanidae)

Elachiptera cf brevipennis
(Chloropidae)

Anisosticta novemdecimpunctata
(Coccinellidae)

Coccidula rufa
(Coccinellidae)

Coccidula scutellata
(Coccinellidae)

Clubiona phragmitis
(Clubionidae)

Oulema melanops
(Chrysomelidae)

Ischnodemus sabuleti
(Bissidae)

Tachyporus hypnorum
(Staphylinidae)

Pardosa amentata
(Lycosidae)

Euides basilinea
(Delphacidae)

Porcellio scaber
(Porcellidae)

Anthicus antherinus
(Anthicidae)

Scolopostethus puberulus
(Lygaeidae)

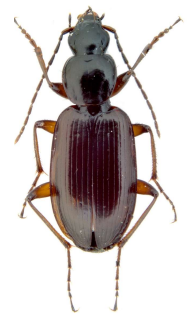
Trichocellus placidus

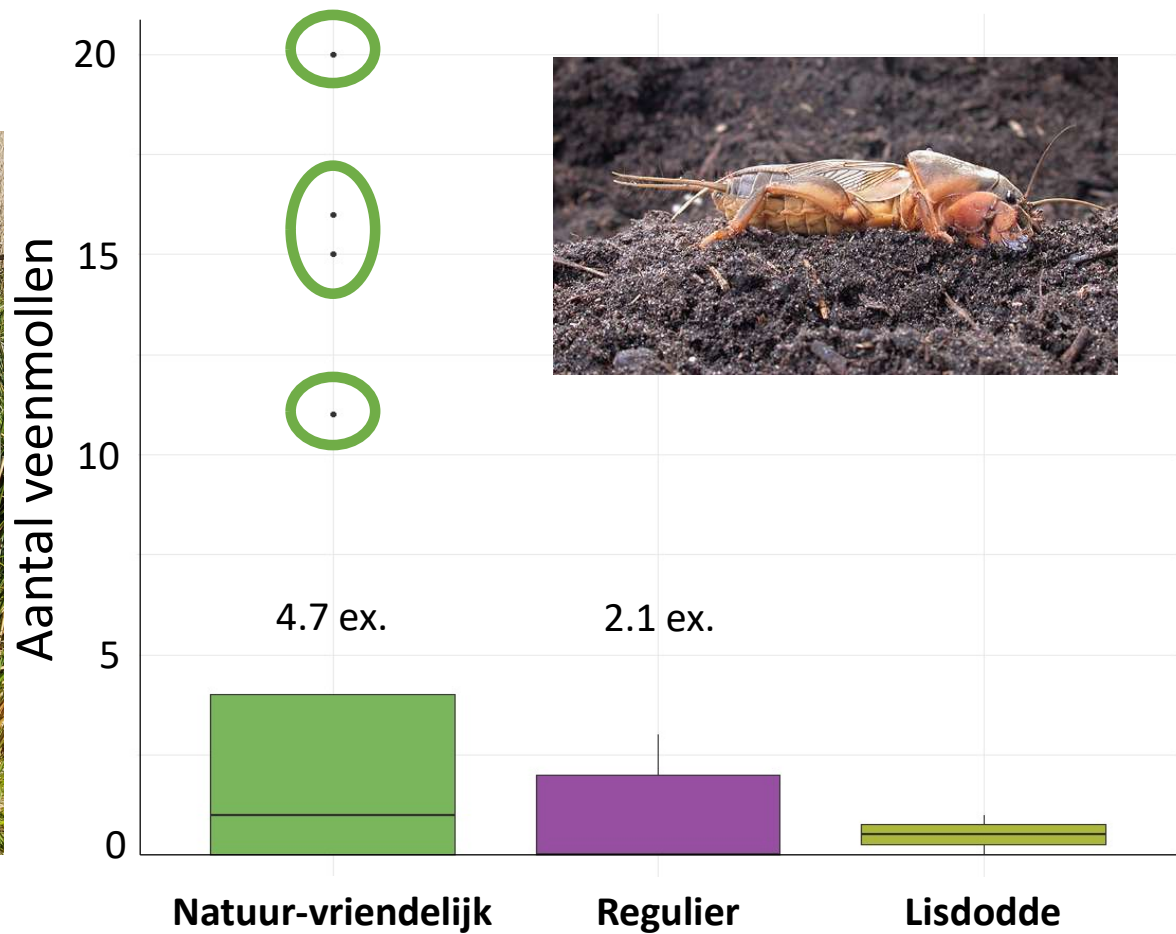
Badister dilatatus

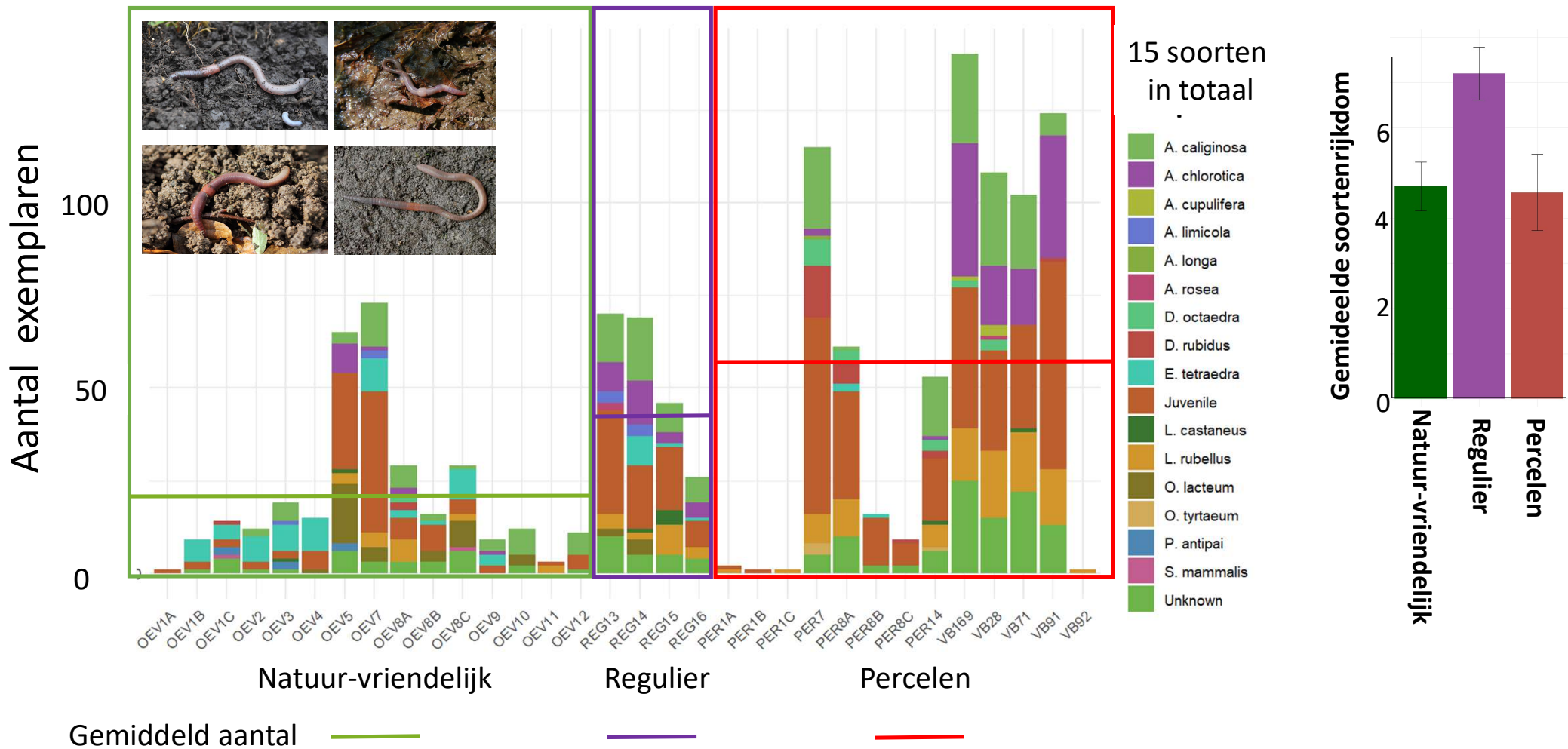

Agonum thoreyi

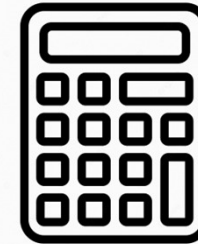
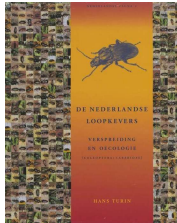
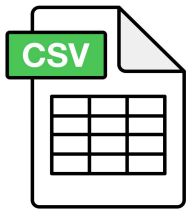

Natuur-vriendelijke oever Spaarnwoude

Database eigenschappen

- Turin (2000)
- vliegvermogen
- overwintering
- fenologie
- voortplantingsperiode
- mate van eurytopie
- vochtpreferentie
- eigen metingen

Conditiefactor (CF)

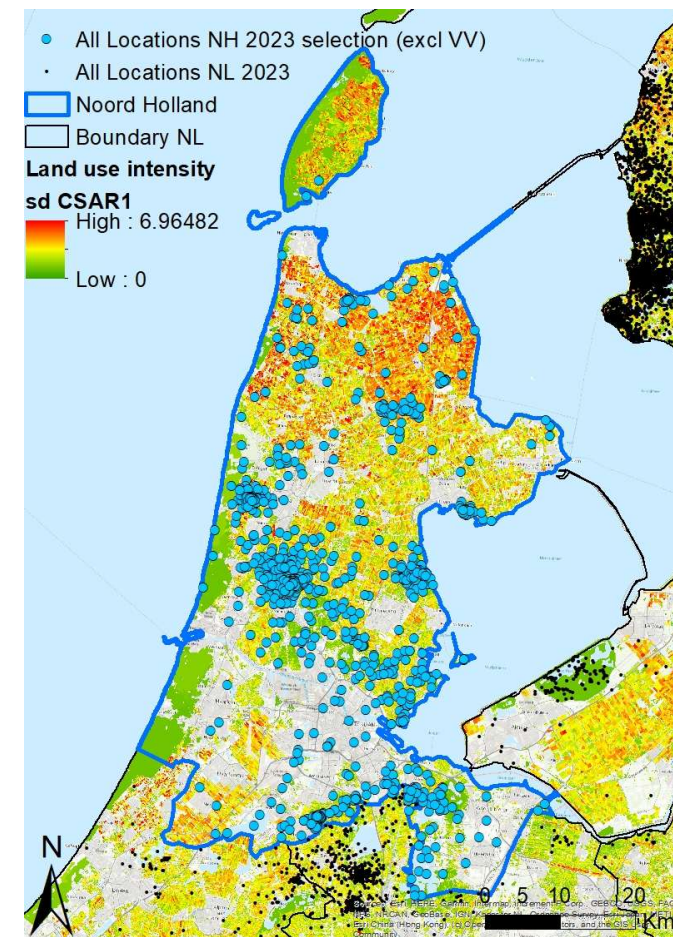
- = droge massa / lengte
- lengte: conditie larve
- massa: conditie larve/adult
- CD: conditie adult

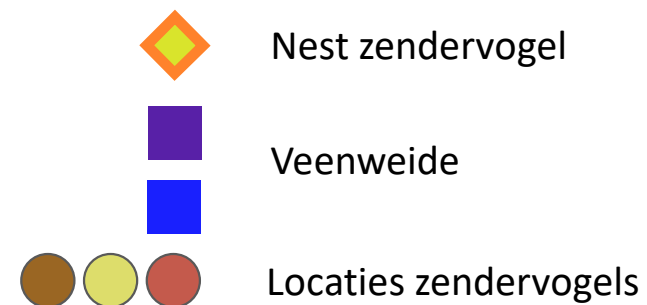
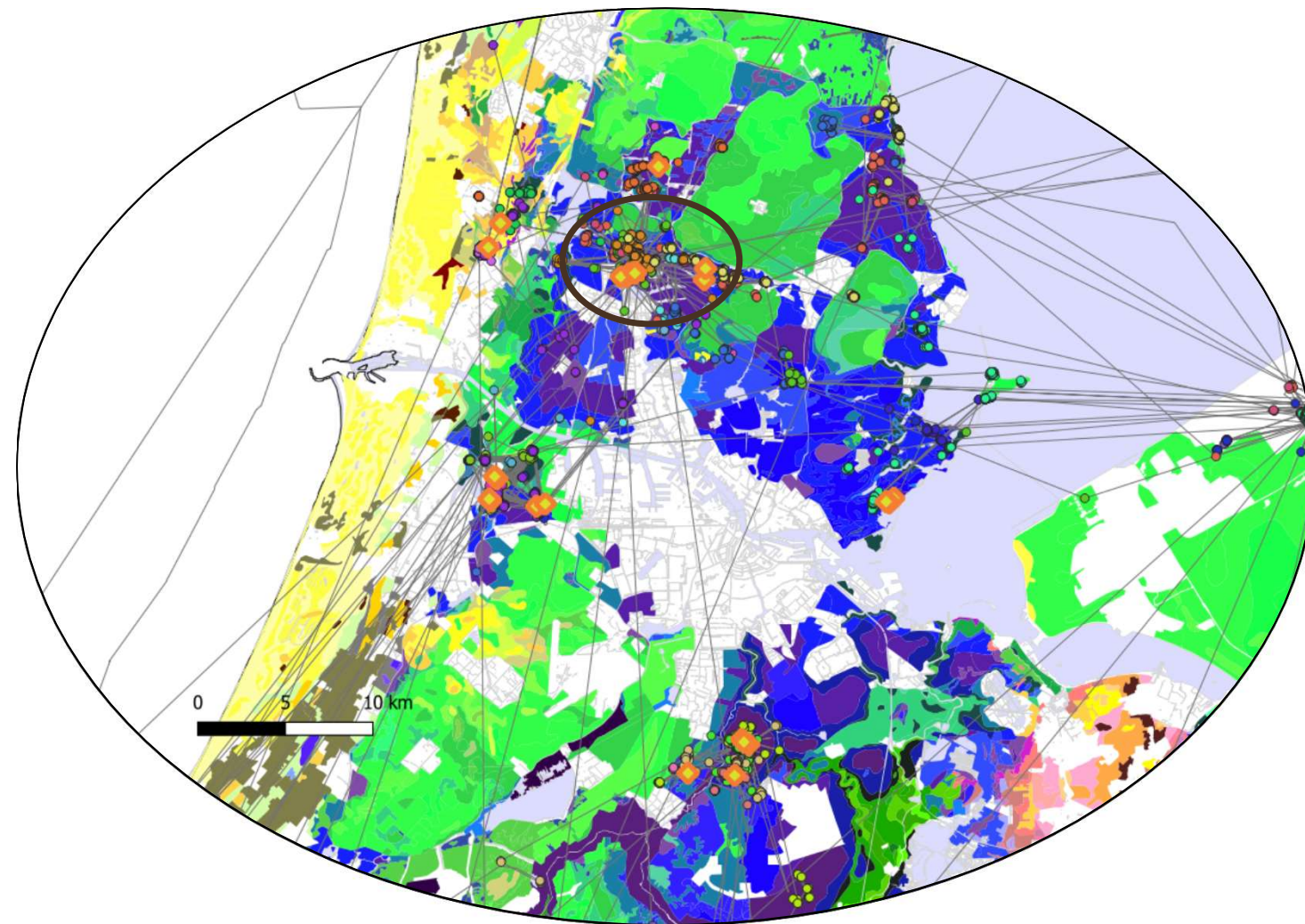
Soortspecifieke variatie

- Lokale aanpassingen

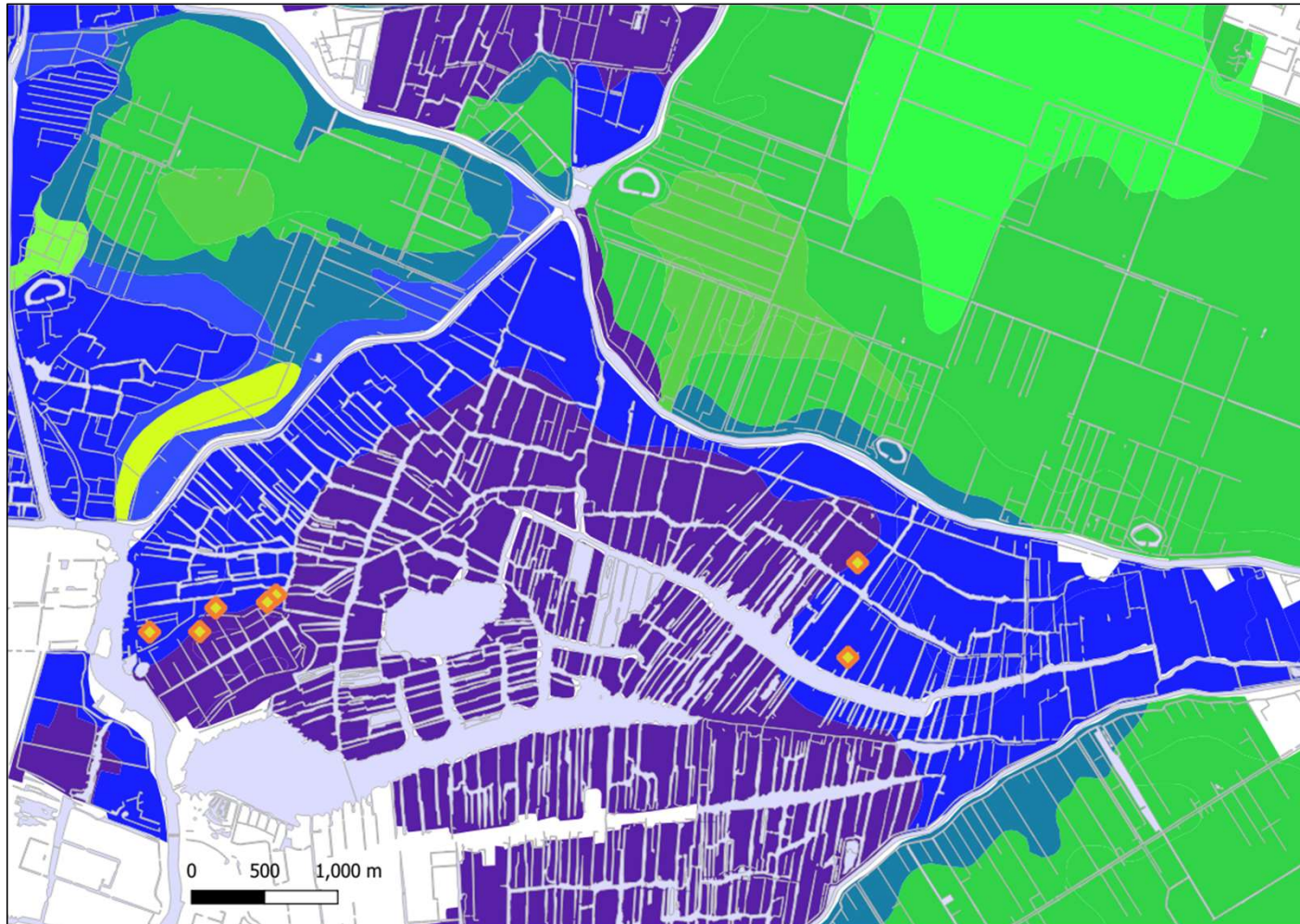

- Kritisch wat betreft geschikt grasland
- Geschikt als indicator voor de kwaliteit van veenweide
- Weinig gegevens over landgebruik door jonge Vogels
- voedselaanbod

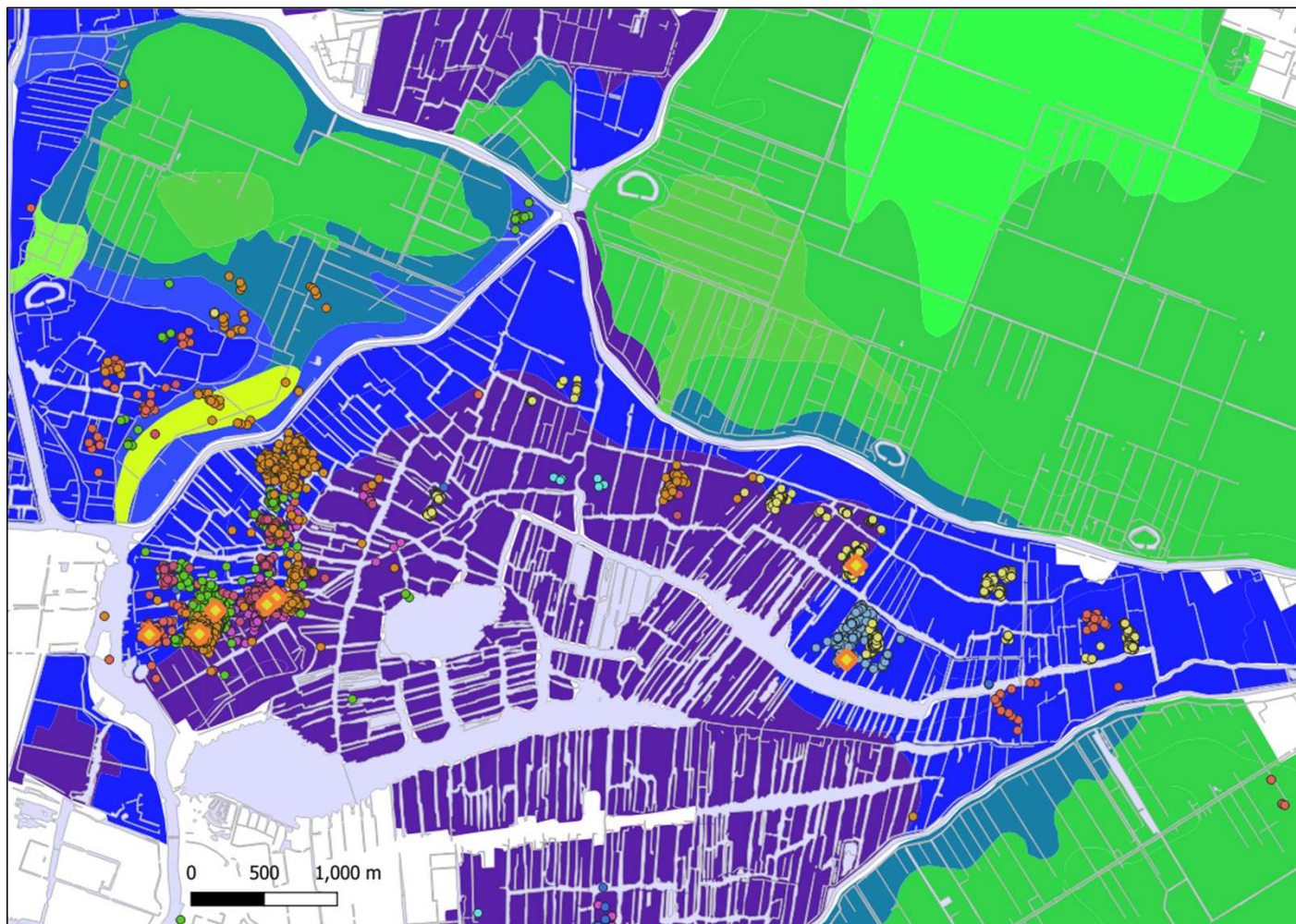

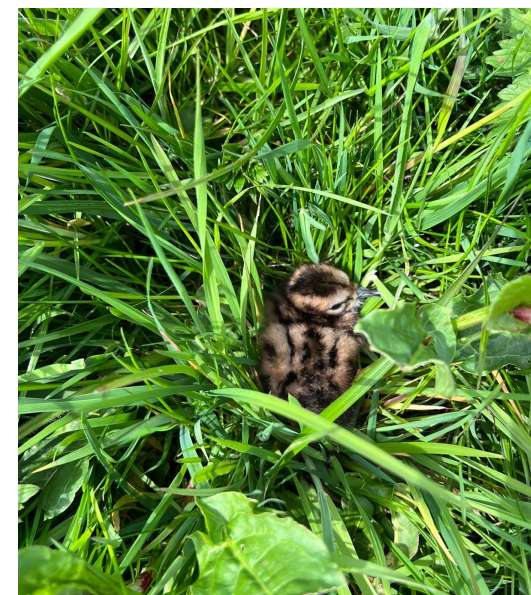

- Nest zendervogel
- Veenweide
-

- Nest zendervogel
- Veenweide
-
-    Locaties zendervogels

 Nest zendervogel

Landgebruik intensiteit

- laag
- middel/laag
- middel
- middel/hog
- hoog

 Nest zendervogel

Landgebruik intensiteit

 laag

 middel/laag

 middel

 middel/hog

 hog

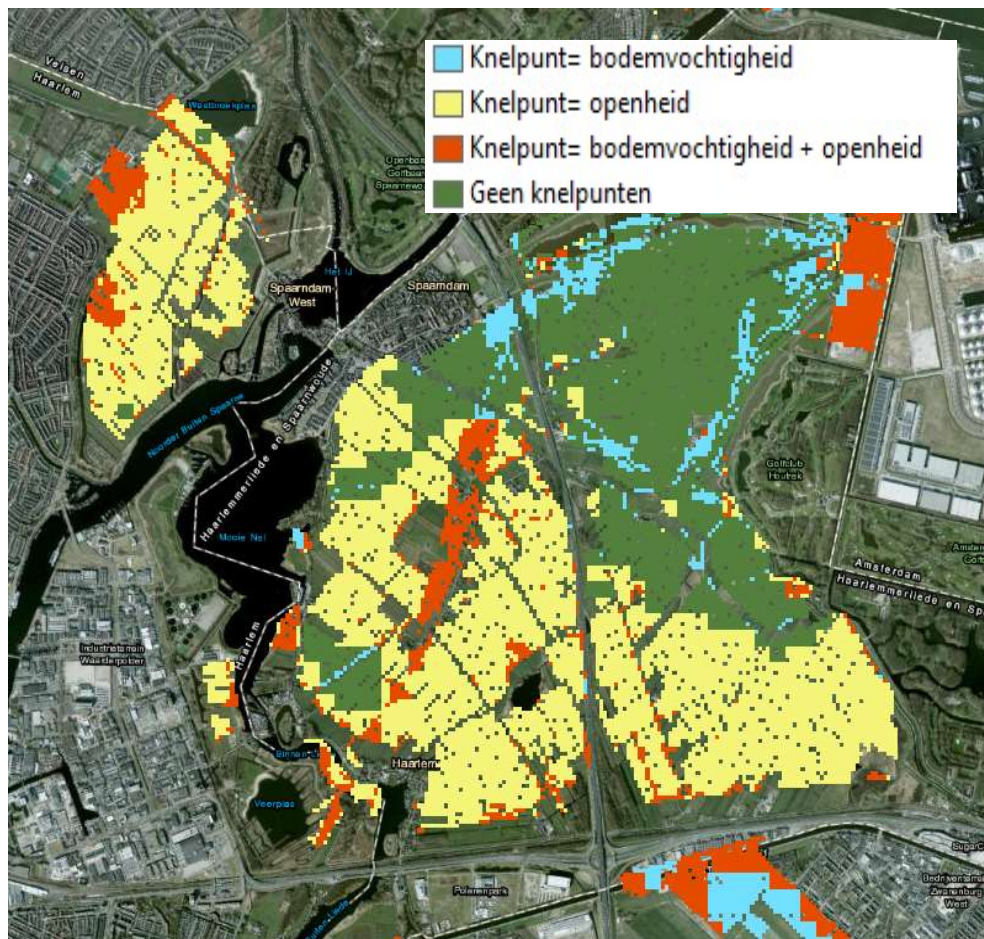
   locaties zendervogels

- *Waar houden de gezenderde vogels zich op?*
- *Waar zitten ze niet, op ogenschijnlijk geschikt habitat?*
- *Vergelijking van factoren tussen geschikt en ongeschikt gebied*
- *Welke uitdagingen komen de jonge vogels tegen in een gebied? -> 2025*
  - *Bodemeigenschappen (doordringbaarheid en bodemvocht)?*
  - *Vegetatiestructuur?*
  - *Voedselaanbod (insecten > 4 mm en daarna regenwormen)?*

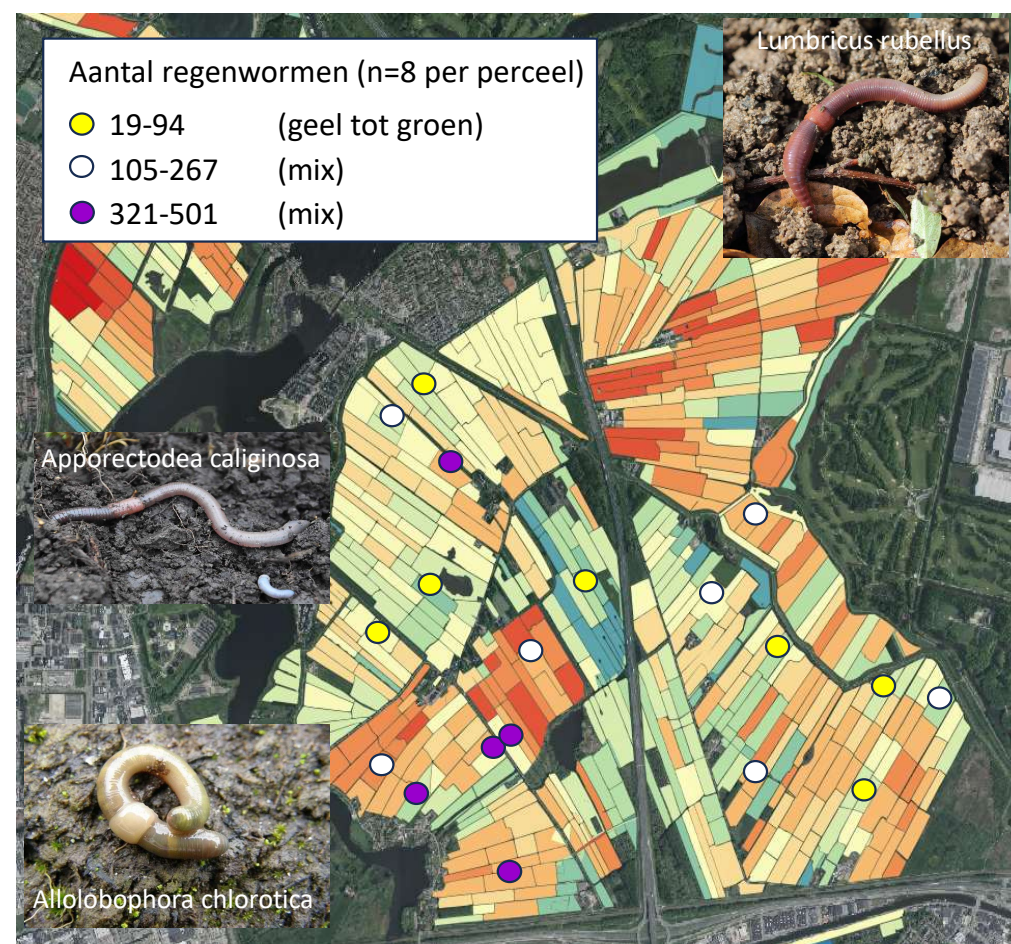

VeenVitaal Landgebruikintensiteit beïnvloedt regenwormen?

Spaarnwoude: knelpuntenkaart (satelliet)

Spaarnwoude: zwaarte van het gewas (satelliet)

Natuur-vriendelijke oevers

- *Hogere plantendiversiteit*
- *Lager aantal loopkevers, geen effect op soortenrijkdom, wel andere soortensamenstelling*
- *Goed voor veenmol*
  - *Positief effect hoger bodemvocht*
- *Lager aantal regenwormen, lagere soortenrijkdom, verschil soortensamenstelling*
  - *(Negatief) effect hoger bodemvocht*
- *Wat kunnen leren we leren van soorteigenschappen nog onbekend*

Voedselaanbod weidevogels

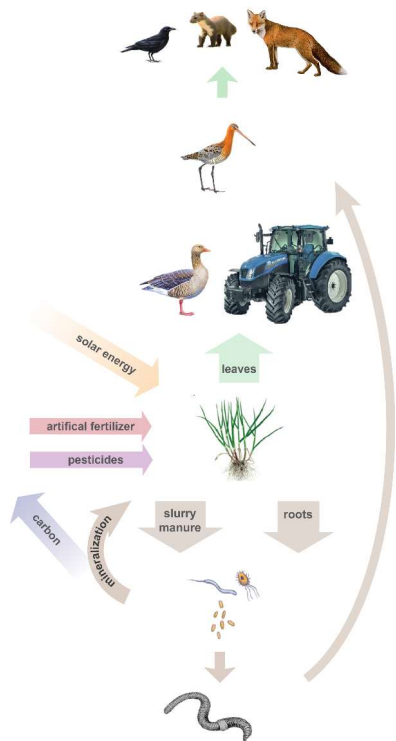
- *Geen effect intensiteit landgebruik op aantallen regenwormen, insecten nog onduidelijk*
- *Wat zijn de sturende factoren die voorkomen oudervogels met jongen beïnvloeden?*

<https://veenvitaal.info/>

Heden

Input-gedreven

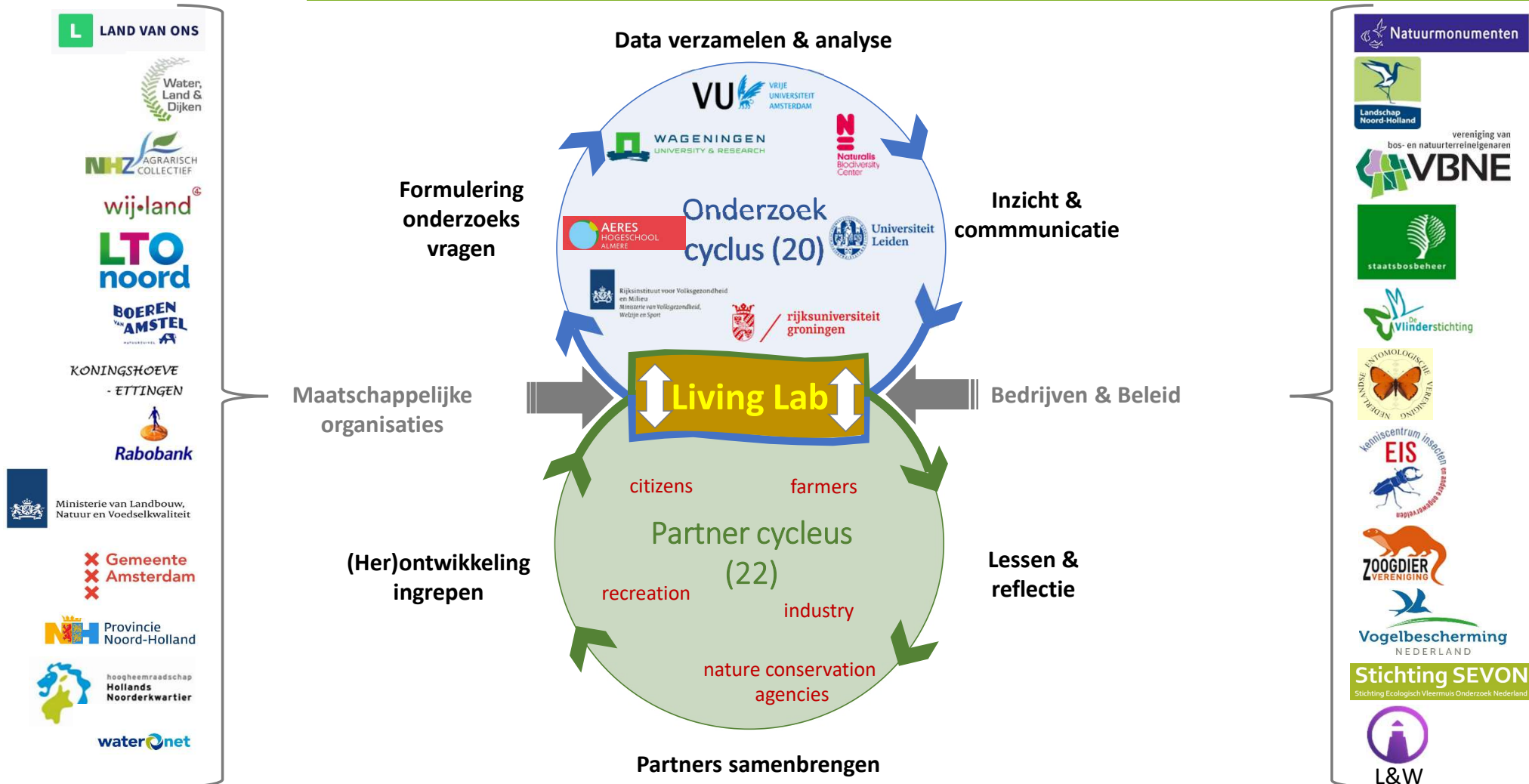

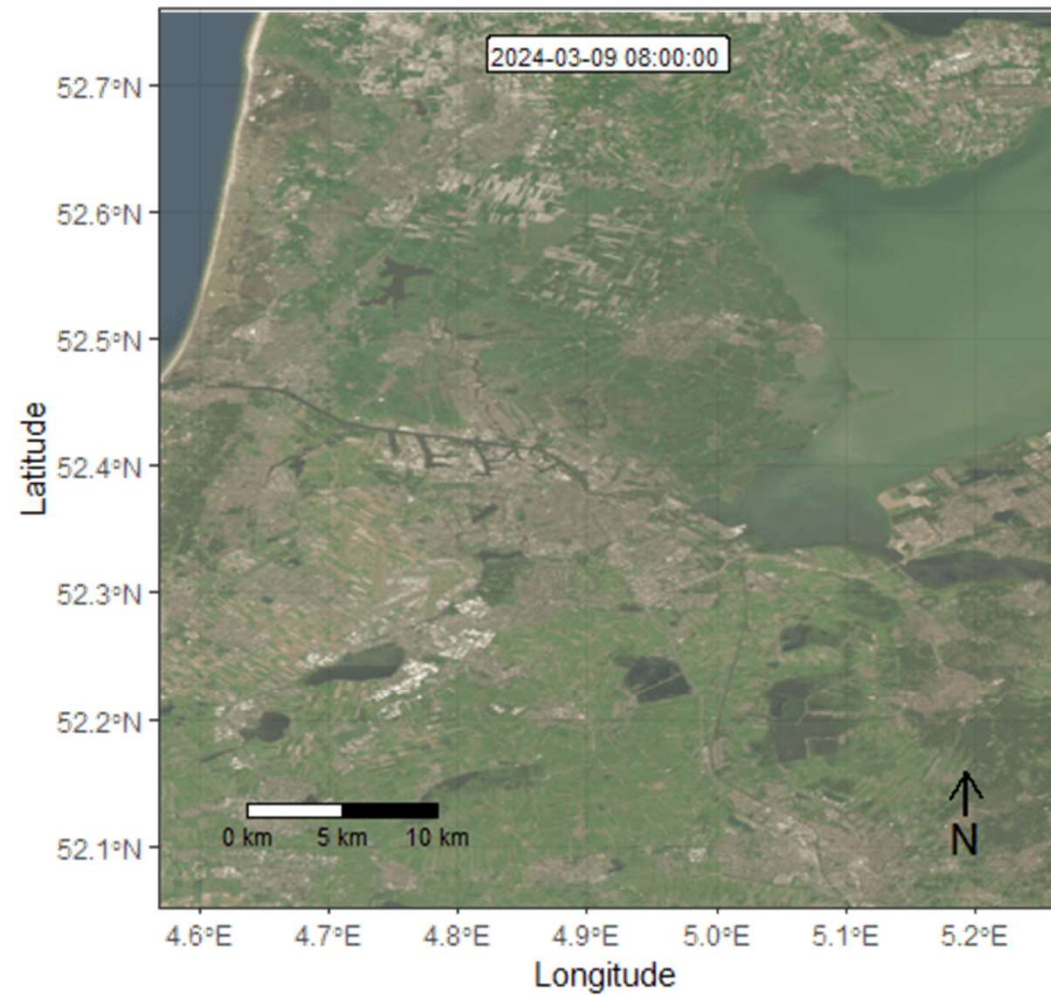
Oorzaken sterke afname biodiversity & ecosysteembalans

- Intensieve veehouderij leidt tot biodiversiteit verlies en ecosysteem problemen, met name in laaglandveenweiden -> *reductie intensief landgebruik*
- Huidige financiële structuren en landeigenaarschap voorkomt noodzakelijke verandering in landgebruik en bedrijfsmanagement -> *alternatieve financiële structuren & regelgeving*
- Geen gevoel eigenaarschap van het probleem en trade-offs in landgebruik -> *gecoördineerde actie*

Conclusie

- Complexe en uitdagende maatschappelijke opgave, vraagt om een bijdrage van alle actoren, voor oplossingen van uitdagingen in laaglandveenweides
- Living Lab aanpak: **Veen-Vitaal**

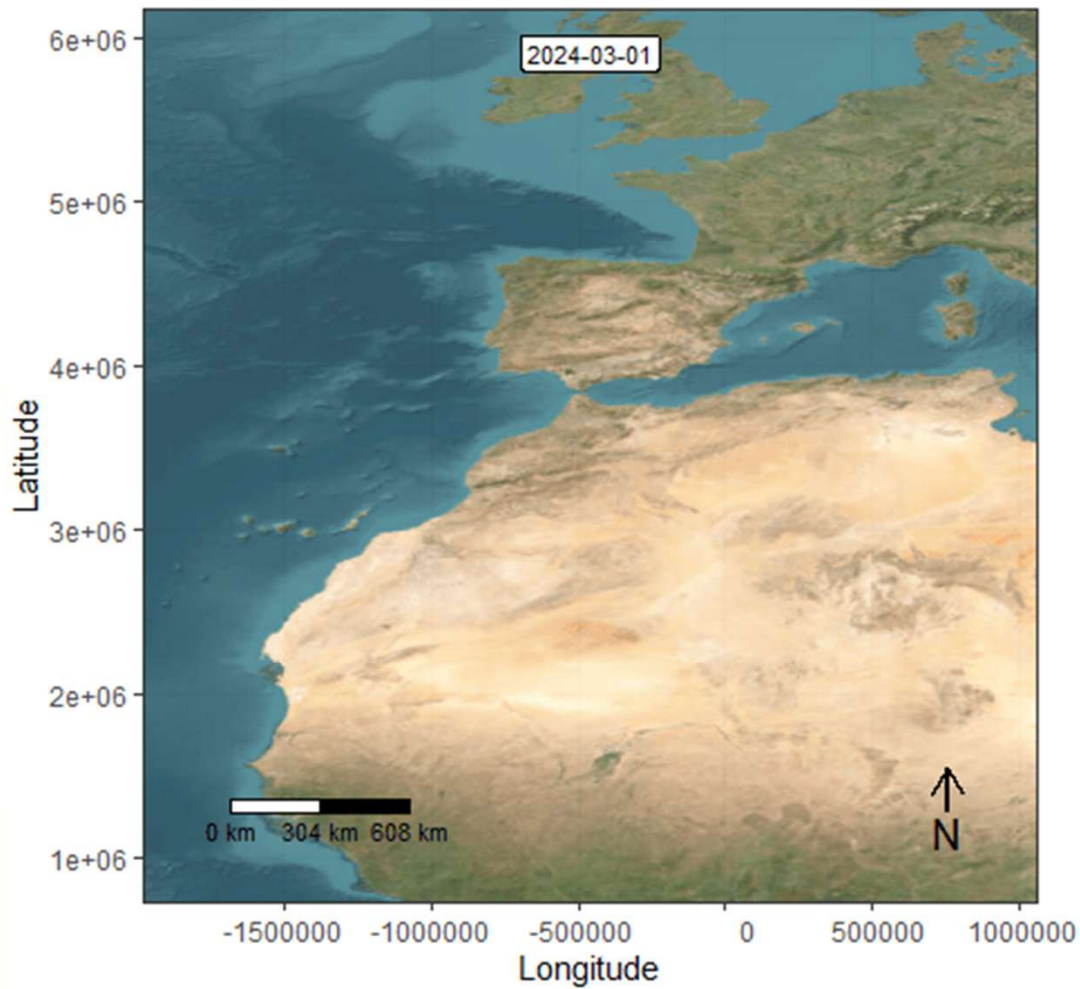

Names

	WJS.Poelboerderij		Gerardus
	Wielrust		Rienk
	Overveen		Holysloot
	Koningshoeve		Cees
	WJS.Els		Penningsveer
	WJS.Onne		Stompetoren
	WJS.Bert		Jolien
	Mooie.Nel		Edwin
	Es.van.Spaarnwou		de.Zwaan
	Vinkenbrugje		Grietjes
	Wes		Noordeinde
	Bouckaert		Lotte

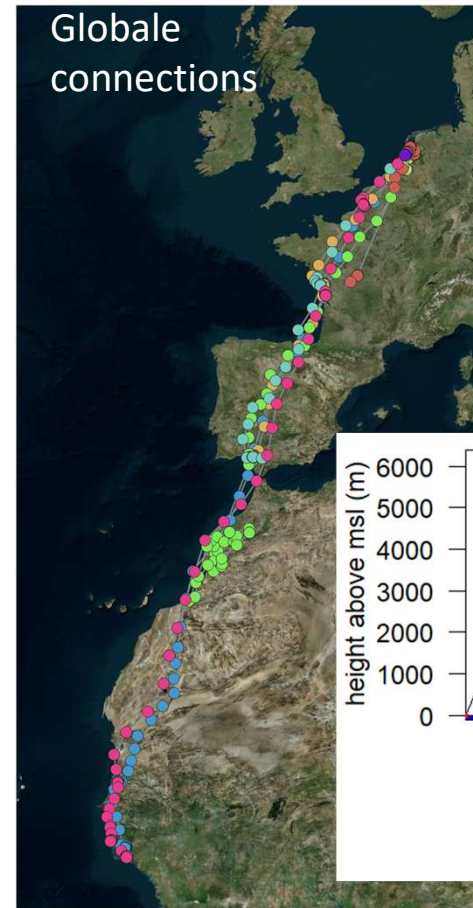
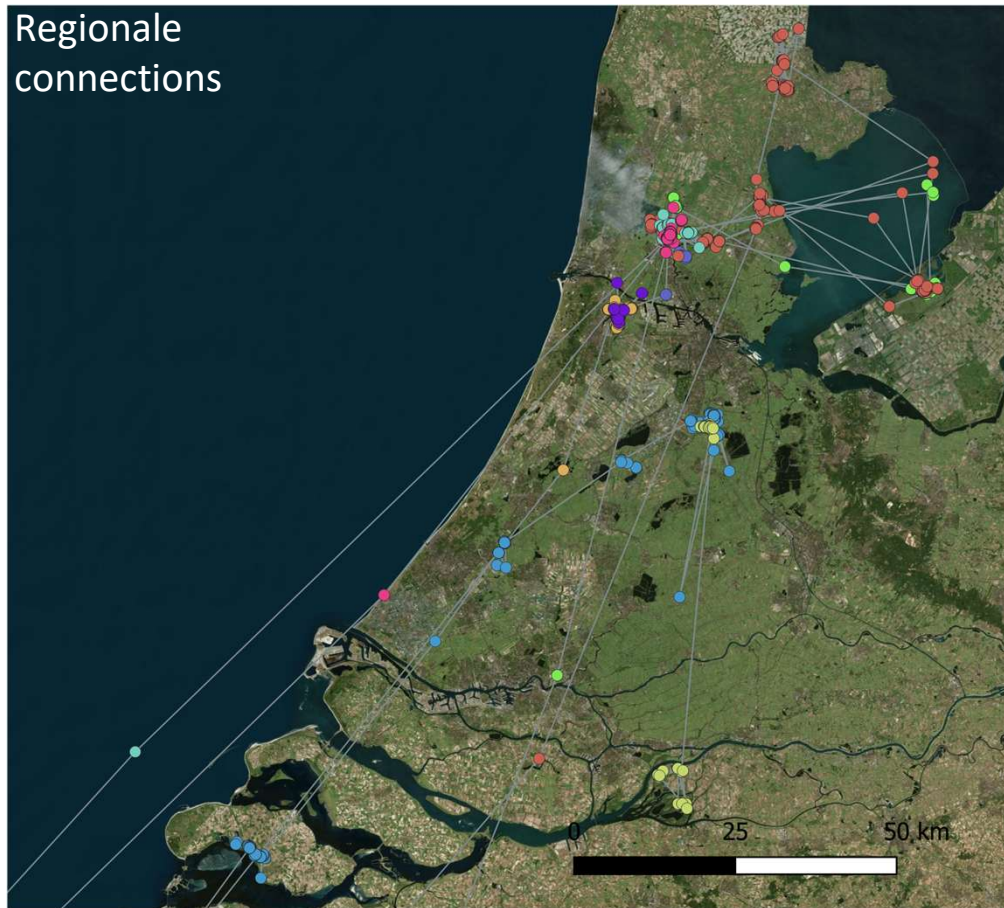
Names

WJS.Poelboerderij	Gerardus
Koningshoeve	Rienk
Wielerust	Holysloot
WJS.Bert	Cees
WJS.Els	Penningsveer
Mooie.Nel	Stompetoren
Overveen	Jolien
WJS.Onne	Edwin
Es.van.Spaarnwou	de.Zwaan
Vinkenbrugje	Grietjes
Wes	Noordeinde
Bouckaert	Lotte

linetype

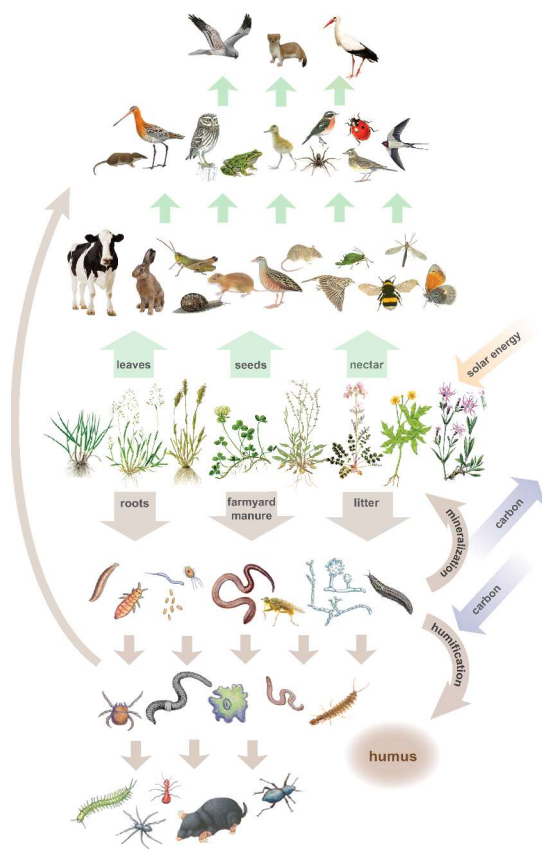
NA

Regionale en globale verbindingen landgebruik

Future

Ecosystem driven (dairy) farming

Long-term goals

- Inspiring peat meadow landscapes, with high biodiversity and restored ecosystem functions.
- Sustainable and sufficient rewards for nature-inclusive land use and the products and ecosystem services provided by farmers, through reformed governance and market structures.
- Societal appreciation and shared responsibility for nature-inclusive land use and land management to preserve the health and beauty of the landscape.